

LISA 4. MTÜ Partnerid tegevuspiirkonna elukeskkonnaga rahulolu-uuring

MTÜ PARTNERID TEGEVUSPIIRKONNA ELUKESKKONNAGA RAHULOLU-UURING

2022

Sissejuhatus

Ajavahemikul 12.05. – 31.08.2022 viis MTÜ Partnerid büroo läbi MTÜ Partnerid tegevuspiirkonna elukeskkonna rahulolu-uuringu.

Uuringu üldiseks eesmärgiks oli selgitada MTÜ Partnerid tegevuspiirkonna elukeskkonna praegune konkurentsivõime ja arendusvõimalused. Vaatluse all olid järgmised teemad:

- üldine hinnang tegevuspiirkonda kuuluvate valdadele elukeskkonnana,
- rahulolu tegevuspiirkonna elukeskkonna erinevate valdkondadega,
- elukeskkonda parandavate ja tegevuspiirkonda kuuluvates valdades puuduvate teenuste kaardistamine,
- hinnang tegevuspiirkonna elanike tööga kindlustatuse osas,
- elukeskkonna kvaliteeti mõjutavate ettepanekute kogumine,
- Arukate Külade projekti vajalikkus.

Uuringu küsimustik töötati välja koostöös KT Europroject Management OÜ konsultantidega, arvestades LEADER tegevusrühma püstitatud eesmärke ja arengustrateegia koostamise töörühma antud sisendinfot ning see oli esimest korda kasutusel 2015. aastal. Parema võrdlusmomendi välja toomiseks on käesoleva uuringu küsimustiku teemad jäänud samaks, ülesehitust on muudetud vastajale mugavamaks. Küsimustik koosnes kokku 6 teemaplokist, kus paluti etteantud skaala alusel hinnata elukeskkonna erinevaid aspekte, avatud küsimustega sooviti saada ettepanekuid ja arvamusi. Käesolevas kokkuvõttes toome andmete võrreldavuse korral välja võrdluse 2015. ja 2022. a uuringutega.

Küsimustik esitati vastajatele 12.05.2022 ja augustikuu jooksul paber kandjal ning oli kuni 31.08.2022 vastajatele avatud uuring veebikeskkonnas. Uuringule vastamine oli anonüümne. Küsitluses osalejateks olid valdavalt MTÜ Partnerid tegevuspiirkonna kohalike omavalitsuste esindajad, ettevõtjad, kogukondade ja noorte esindajad ning aktiivsemad liikmed. Kokku laekus 384 täidetud küsitlusankeeti.

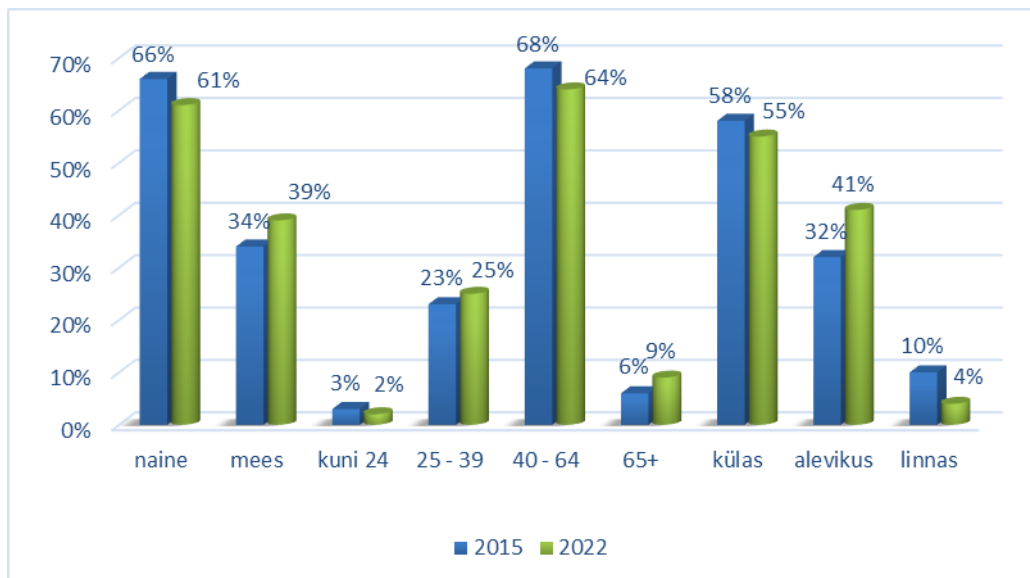

Elukeskkonnaga rahulolu-uuringu tulemuste kokkuvõte

1. Küsitluses osalenute üldine profiil

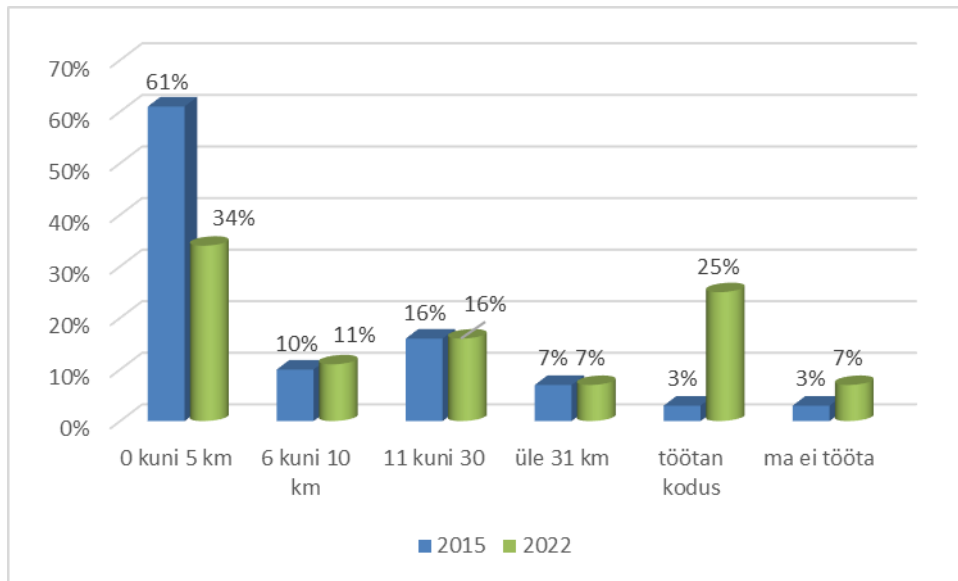
MTÜ Partnerid tegevuspiirkonna neljast omavalitsusest oli enim vastajaid Vinni vallast (30%), järgnesid Viru-Nigula vald (27%) ja Haljala vald (25%), Rakvere valla vastajad moodustasid 18% vastajatest. Vastajate seas oli nii ettevõtjaid, ametnikke, palgatöötajaid, töötuid, pensionäre kui õpilasi, kellest 23% nimetasid ennast ka kogukonna aktivistideks.

Aktiivsemad vastajad olid naised, vanuseliselt oli vastanute seas kõige rohkem inimesi vanuses 40-64 ja üle poole vastanutest elavad küldes (joonis 1). Alaealiste lastega peresid oli vastanute seas 50%.

Joonis 1. Vastanud soo, vanusrühmade ning asustuse järgi kahe perioodi uuringute võrdluses.

Võrreldes eelmise perioodi uuringuga on hetkeolukorrale iseloomustavalt toimunud muutused töökoha kauguses elukohast: märgatavalt on suurenenud kodus töötajate osakaal. Töökohad üldisemalt on jäänud elukohtade lähedusse (joonis 2).

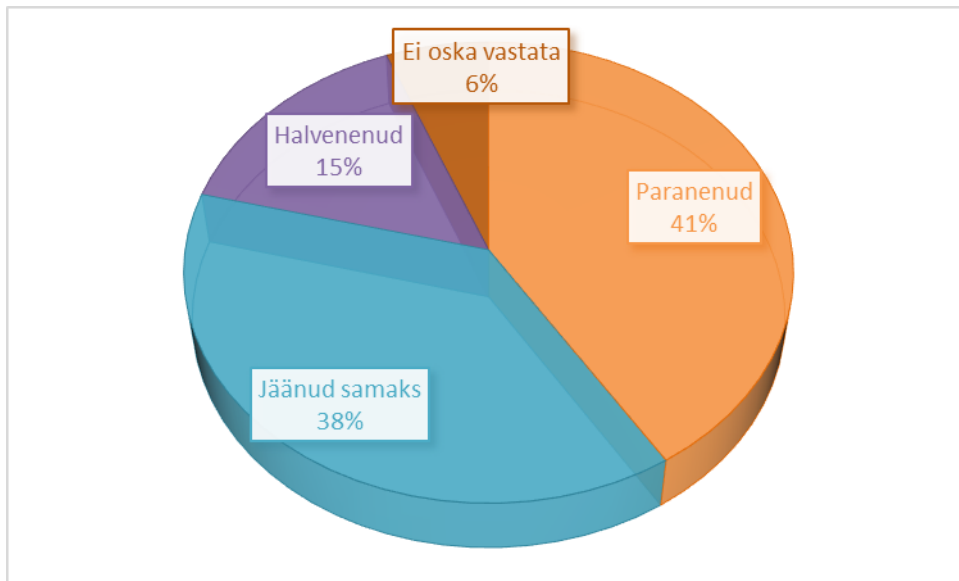
Joonis 2. Vastanute töökoha kaugus elukohast kahe perioodi uuringute võrdluses.

2. Rahulolu valla kui elukeskkonnaga ja elukeskkonna erinevate valdkondadega

Uuringu sisulise osa sissejuhatuseks palusime vastajatel hinnata enda üldist rahulolu kodukandi elukeskkonnaga. Kõikide respondentide hulgas oli skaalas 1 kuni 5 keskmine vastus **3,89**. Eelmise perioodi uuringus oli küsimuse vastamiskaala praegusest erinev. Siis olid eluga oma linnas/vallas kas väga rahul (16%) või pigem rahul (77%), vaid 7% vastas, et pigem ei ole rahul. Ükski vastajatest ei valinud vastuseid „ei ole üldse rahul“ ja „ei oska vastata“.

Konkreetsemate vastuste saamiseks palusime vastajatel hinnata erinevate valdkondade arengut oma kodukandis viimase 7 aasta jooksul. Hindamiseks esitati kokku 29 erinevat elukeskkonda puudutavat valdkonda skaalal: oluliselt paranenud – pisut paranenud – jäänud samaks – pisut halvenenud – oluliselt halvenenud – ei oska vastata/pole kokku puutunud. Üldise iseloomustusena saab öelda, et vastajad on valla kui elukeskkonnaga rahul. Valdkondadele antud vastuste keskmiste osakaalud jagunesid järgmiselt (joonis 3):

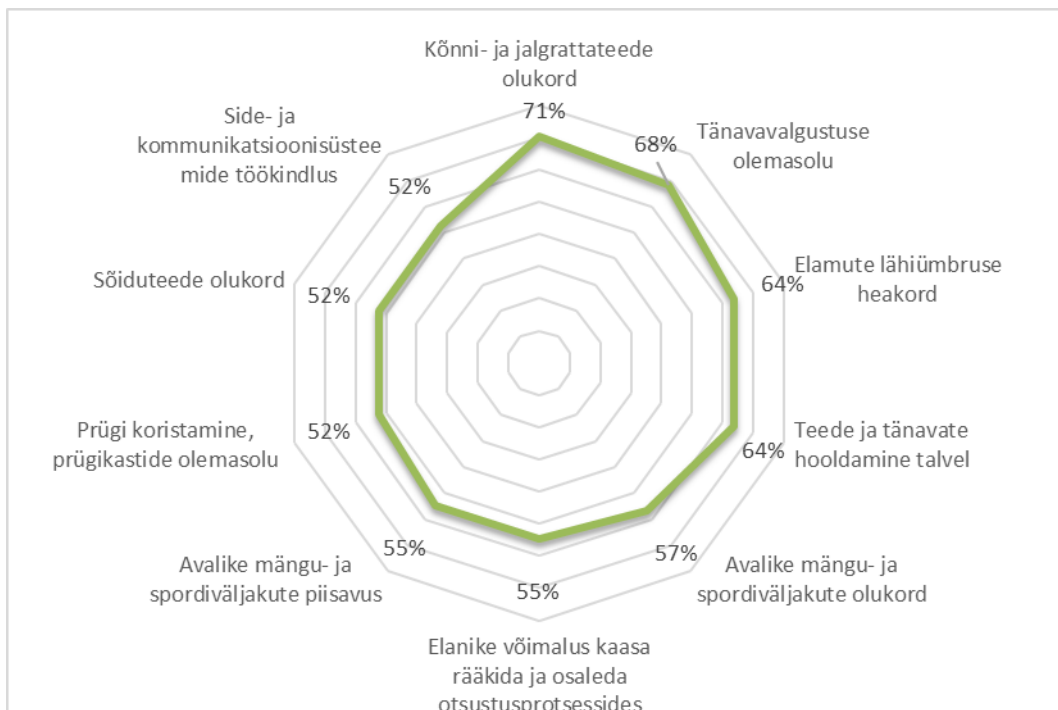
- oluliselt paranenud ja pisut paranenud vastuste osakaal kokku - 41%,
- jäänud samaks - 38%
- pisut halvenenud ja oluliselt halvenenud vastuste osakaal kokku - 15%,
- ei osanud vastata või polnud valdkonnaga kokku puutunud - 6%.

Joonis 3. Saadud vastuste keskmiste osakaalu jagunemine.

Et saada parem ülevaade erinevate elukeskkonda puudutavate valdkondade viimase 7 aasta arengutes, arengu peatumises või taandarengutes, toome ära valdkondade TOP10 koos vastuste osakaaluga (joonised 4-6).

Enim vastajaid on märganud **paranemisi** kõnni- ja jalgrattateede olukorras ning tänavavalgustuse olemasolus, sest kõnni- ja jalgrattateede võrgustike väljaehitamisse ning tänavavalgustuse rekonstrueerimisse koos energiasäästlikele valgustitele üleminekule on tugevalt panustanud kõik tegevuspiirkonna omavalitsused.

Joonis 4. Enim paranenud elukeskkonna valdkondade TOP10.

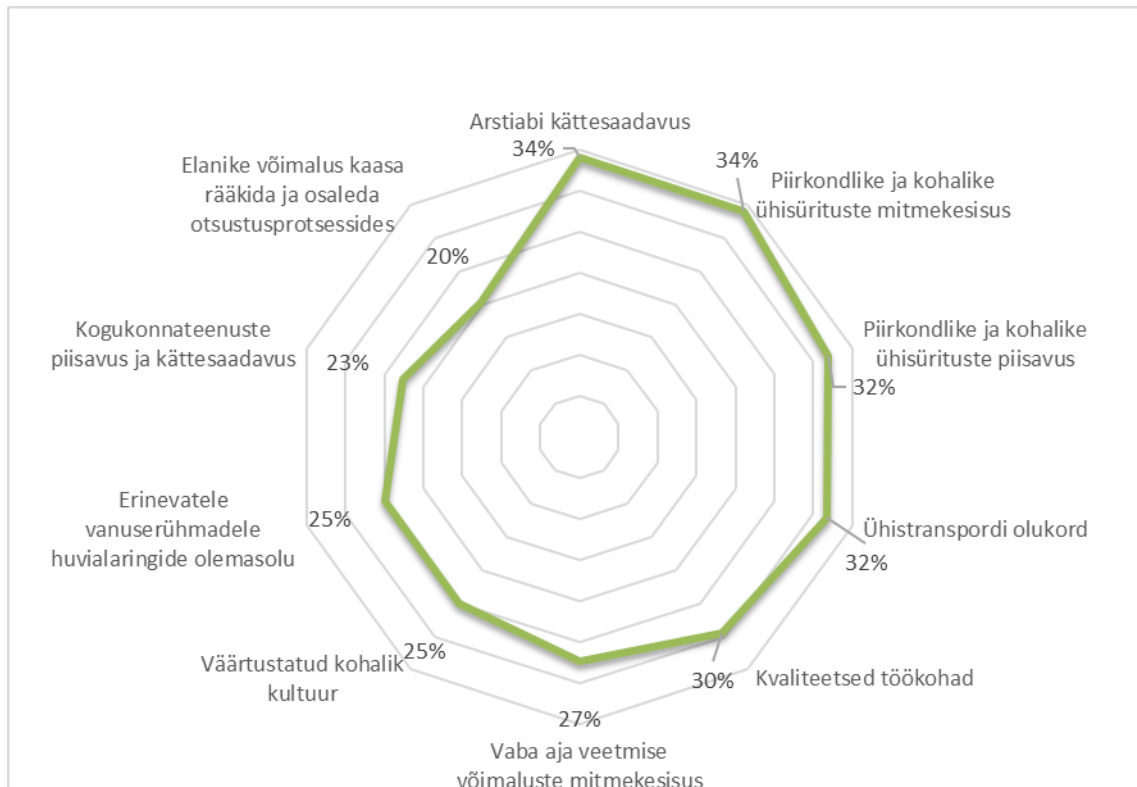

Võrdluseks eelmise perioodi uuringu tulemuste kokkuvõte: vastajad hindasid enim prügi koristamist ja prügikastide olemasolu (68% vastanutest leidis, et olukord selles valdkonnas on väga hea või hea), vee- ja kanalisatsioonisüsteeme (65%), elamute lähiümbruse heakorda (58%), side- ja kommunikatsioonisüsteemide töökindlust (55%), lasteaedade lähedust (54%) ja väärtustatud kohalikku kultuuri (52%). Suhteliselt kõrged hinnad said ka koolihariduse lähedus, kogukonnateenuste piisavus ja kättesaadavus, piirkondlike ja kohalike ühisürituste piisavus, kõnni- ja jalgrattateede olukord ning teede ja tänavate talvine hooldamine.

Soovi korral oli vastajatel võimalik lisaks ülalnimetatud valdkondadele lisada omalt poolt valdkondi, milles nad on täheldanud **positiivseid arenguid**. Vastused on esitatud muutmata kujul:

- Noorte vaba aja veetmise võimalused on laienenud.
- Osa külateest on kõvakattega
- Vinni vallas on kogukonnas lastud pead tõstma erivajadustega inimestel. Nad osalevad kogukonna üritustel ja neile on võimaldatud läbi teenuste normaalsed arengu- ja elamisvõimalused.
- Kultuuriüritused, linna teede remont.
- Et peetakse laata.
- Neid valdkondi kahjuks ei tule meelde.
- Valla esindamine laulu- ja tantsupidudel ja spordivõistlustel on hästi silma jäänud.
- Kunda rand on puhtaks tehtud.
- Kogu süsteem on siimaani väga meeldinud, eks iga asi ja ettevõtmine omal ajal.
- Pigem vastasin "jäänud samaks" ka neile küsimustele, kus vastus oleks olnud "ei olegi". Näiteks jalgratta- ja kõnniteid, kergliiklusteid, huviringe, üritusi. Samamoodi kui lähim kauplus autoga liikujatele on 10 km, liinibussiga 17-18, sama ka arstile. Jah, nii lumelükkamisteenus kui muruniitmine on paaril viimasel aastal paremaks muutunud. See tõesti positiivne.
- Toitlustuse valik.
- Noortekeskus.
- Noorsootöö.
- Kogukondlike aktiivide kasv.

Elukeskkonna valdkondadest on vastajate hinnangul **enim halvenenud** arstiabi kättesaadavus ning piirkondlike ja kohalike ühisürituste mitmekesisus, samuti pole piisavalt piirkondlikke ja kohalikke ühisüritusi ning halvenenud on olukord ühistranspordiga. Esimese kolme valdkonna halvenemises mängib kindlasti suurt rolli viimaste aastate Covid-19 pandeemiast tingitud eriolukorra reeglid. Ühistranspordi olukorraga ei olnud vastajad rahul ka eelmise uuringu ajal (rahulolematuid 45% vastajatest).

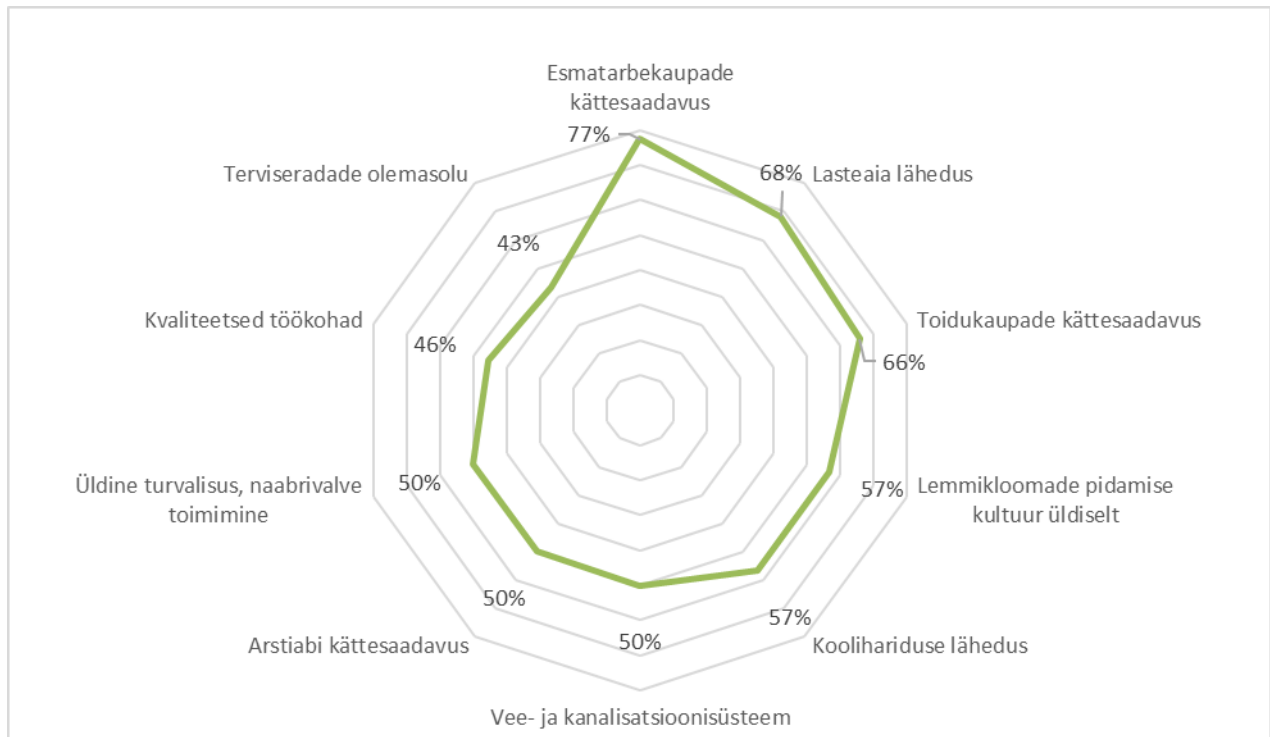
Joonis 5. Enim halvenenud elukeskkonna valdkondade TOP10.

Võrdluseks eelmise perioodi uuringu tulemuste kokkuvõte: kõige vähem olid vastajad rahul terviseradade olemasoluga (61% vastanutest leidis, et olukord selles valdkonnas on halb või väga halb), liikumisvõimalustega erivajadustega inimestele (kaldteede olemasolu või õigemini nende puudumine) (48%) ning ühistranspordiga (45%). Lisaks ei oldud rahul arstiabi kättesaadavuse, lemmikloomade pidamise kultuuriga üldiselt, sõiduteede olukorra ning pakutavate vaba aja veetmise võimalustega.

Lisaks ülalnimetatud valdkondadele töid vastajad välja järgmiseid **probleeme**:

- Palju on katteta kruusateid.
- Et laadal on vähe miniloomi. Mini loomi võiks natuke rohkem olla.
- Haldusreformiga on tunduvalt suurenenud ääremaastumine, lõviosa ressursist on suunatud valla keskusesse, kust valimistel on oodata suurimat häälte saaki. Kultuuriasutused suretatakse välja vallajuhi oskamatusel finantsidega säästlikult ringi käia. Vallavalitsuse kaadri volavus on jätnud tõsise jälje vallavalitsuse toimepidevusele. Sotsiaalselt nõrgemad inimesed on jäetud abi ja tähelepanuta.
- Asotsiaale võiks rakendada nt heakorra parandamise juures.
- Infovahetus, suhtlemine.
- Elame Raudlepa külas, sooviks väga siia kergliiklusteed, kuna meil on lapsed, siis oleks tore Sõmerule ratastega sõita ilusate ilmadega ja poes käia vms. Praegu kogu sõit ja liikumine on ainult külateel või autoga.
- Toitlustuskohtade lahtiolekuajad.
- korteriühistud, taristute olukord.
- KOV juhtimise kultuur ja kvaliteet.

Arengut ega muutusi pole vastajad märganud esmatarbe-ja toidukaupade kättesaadavuses ning lasteaiakohtade läheduses. Samaks on jäänud ka lemmikloomade pidamise üldine kultuur ning koolihariduse lähedus.

Joonis 6. Samaks jäänud elukeskkonna valdkondade TOP10.

Kõikide vastanute hinnangute jagunemine elukeskkonna valdkondade lõikes on ülevaatlikult esitatud allolevas tabelis.

Elukeskkonna valdkonnad	Oluliselt paranud	Pisut paranud	Jäänud samaks	Pisut halvenud	Oluliselt halvenud	Ei oskanda
Kvaliteetsed töökohad	5%	16%	46%	18%	11%	5%
Elanike võimalus kaasa rääkida ja osaleda otsustusprotsessides	18%	36%	18%	16%	5%	7%
Kogukonnateenuste piisavus ja kättesaadavus	16%	23%	30%	16%	7%	9%
Piirkondlike ja kohalike ühisürituste mitmekesisus	18%	25%	14%	21%	14%	9%
Piirkondlike ja kohalike ühisürituste piisavus	16%	25%	21%	21%	11%	7%
Väärtustatud kohalik kultuur	11%	27%	30%	16%	9%	7%
Haljasalade seisund	25%	23%	39%	7%	2%	5%
Prügi koristamine, prügikastide olemasolu	21%	32%	27%	14%	2%	5%
Elamute lähiümbruse heakord	21%	43%	32%	5%	0%	0%
Kõnni- ja jalgrattateede olukord	25%	46%	23%	2%	0%	5%
Sõiduteede olukord	16%	36%	36%	9%	2%	0%
Tänavavalgustuse olemasolu	32%	36%	21%	0%	0%	11%
Vee- ja kanalisatsioonisüsteem	25%	18%	50%	0%	0%	7%
Side- ja kommunikatsioonisüsteemide töökindlus	18%	34%	36%	9%	2%	0%

Ühistranspordi olukord	14%	11%	34%	23%	9%	9%
Terviseradade olemasolu	16%	18%	43%	7%	2%	14%
Lemmikloomade pidamise kultuur üldiselt	14%	21%	57%	0%	2%	7%
Avalike mängu- ja spordiväljakute piisavus	21%	34%	39%	0%	2%	5%
Avalike mängu- ja spordiväljakute olukord	21%	36%	21%	14%	2%	7%
Teede ja tänavate hooldamine talvel	21%	43%	25%	7%	2%	2%
Liikumisvõimalus erivajadustega inimestele	7%	30%	41%	5%	0%	18%
Arstiabi kättesaadavus	7%	7%	50%	23%	11%	2%
Erinevatele vanuserühmadele huvialaringide olemasolu	16%	9%	27%	25%	0%	23%
Vaba aja veetmise võimaluste mitmekesisus	16%	23%	25%	21%	7%	9%
Lasteaia lähedus	14%	7%	68%	2%	0%	9%
Koolihariduse lähedus	14%	5%	57%	16%	5%	5%
Toidukaupade kättesaadavus	9%	21%	66%	5%	0%	0%
Esmatarbekaupade kättesaadavus	7%	11%	77%	2%	2%	0%
Üldine turvalisus, naabrivalve toimimine	18%	18%	50%	11%	0%	2%

Tabel 1. MTÜ Partnerid tegevuspiirkonna elukeskkonna valdkondade arengule antud hinnangud koondina.

Vastajate arvates **puuduvad piirkonnas järgmised elukeskkonda parandavad teenused:**

- Kogukonna kool.
- Arstiabi.
- Kergliiklusteid võiks olla ka Roelast mõni km Tudu poole, kuna sellel teelõigul kõnnib palju inimesi ja asutuste töötajaid.
- Apteek.
- Puudega inimeste tugiteenused, mis on küll olemas, kuid mida hetkel põhjendamatult koomale tõmmatakse.
- Apteek.
- üldine heakord, jäätmete sorteerimine.
- Puudub elamuehitus, töökohad, noori ei hoia siin miski kinni.
- Asfalttee, ühistransport.
- Et olen pensionil, ehkki hetkel veel viimast otsa tööl, siis arvan, et vanemaealiste päevakeskus võiks külas olla. Ruumid on olemas nagunii. Noored liiguvad palju ringi ja saavad nii seltskonda kui kultuuri mujalgi nautida, aga vanemaealisel peaks ka olla võimalus kodust välja saada ja omaealistega kohtuda. Väga trööstitu muidu see elu, sest teatavasti eesti inimesed väga üksteisel külas ei armasta käia, pigem neutraalsel pinnal koguneks. Korra nädalas näiteks või kasvõi 2 korda kuus.
- Pank.
- Kõnni- ja jalgrattateede olukord.
- Keskkond ise, pargid, tiigid.
- Hõbemajandus (eakad).

Viimase vabatekstiga küsimusena palusime vastajatel teha **ettepanekuid, millised elukeskkonna kvaliteeti mõjutavad valdkonnad vajavad nende arvates piirkonnas suuremat tähelepanu/eelisarendamist.** Vastused muutmata kujul:

- Koolimaja kiirem ehitamine.
- Ühistransport, vee- ja kanalisatsioonisüsteemid.

- IT-töökohad.
- Kultuur.
- Teedehitus.
- Talunike/toidutootjate koostöö.
- Lemmikloomade kasside ja koerte pidamine.
- Telefonise ja internet.
- Metsaraied tuleb pesitsusajal keelata. Prügi sorteerimisele tuleb suuremat tähelepanu pöörata. Turvaline ja ohutu elu- ja töökeskkond peab saama elu normaalseks osaks.
- Prügimajandus.
- Hariduse omandamine peaks olema võimalik kodu lähedal ka gümnaasiumis õppijatel.
- Haridustaristu, liikluskultuur, heakord.
- Töökohad ja meelelahutus.
- Teede olukord on halb, eriti kruusakattega külateed. On teada, et ressursi lihtsalt pole ja lumetõrje sööb kogu eelarvevahendite osa ära. Mure on ka ebastabiilse ja kiire internetiga. Täna on kvaliteetne sideteenus (kiire internet) inimõigus ka maapiirkonnas.
- Teede arendus, mobiililevi.
- Kergliiklustee Sõmerule.
- Internetiühendus, kogukonna seltsielu.
- Noh eks võiks ju busse rohkem liikuda, aga jääme realistlikeks - kütus kallis ja sõitjaid vähe, hea, et niigi on.
- Kõnniteed, terviserajad.
- Arstiabi.
- Keskkond ise, pargid, tiigid.
- Eakad, noored, sotsiaalselt rasked pered.
- Kergliiklusteede võrgustiku arendamine koos valgustusega.

Kõikidest vastajatest ligi pooled nimetasid lisaks nii positiivseid arenguid kui probleeme, tegid ettepanekuid piirkonnas puuduvate teenuste kui ka eelisarendamist vajavate valdkondade kohta. Eelmise perioodi uuringus 31-st vastanust vaid 6 esitasid oma arvamuse, mis on jätkuvalt aktuaalsed ka tänasel päeval:

- Minu arvates puuduvad meie piirkonnas koolieelsete laste huvitegevusringid.
- Terviserajad.
- Pood, lasteaed/hoid jm.
- Kohati halb interneti levi. Kergliiklusteede vajadus suur. Tänavavõrgu väljaehitamine asulas.
- Erinevad keskused, mis pakuvad erinevaid teenuseid erinevate vanustega inimestele.
- Pangaautomaat, terviserajad Pajusti-Vinni pargis.

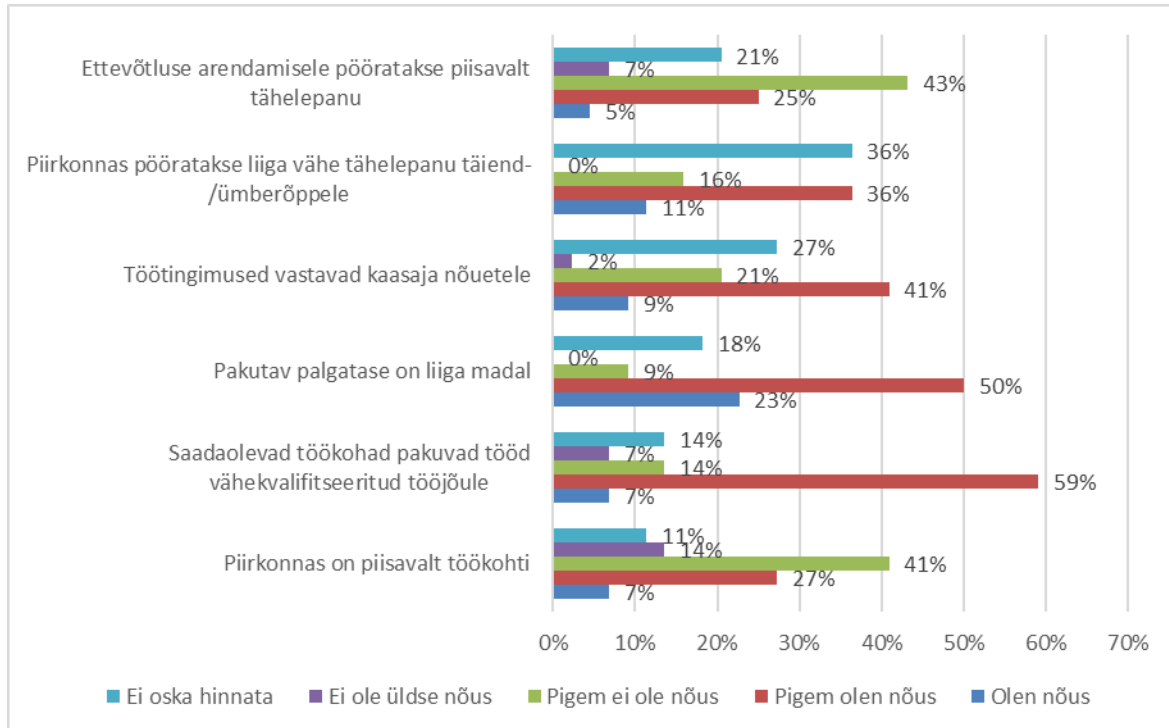
5. Hinnang tegevuspiirkonna elanike tööga kindlustatuse osas

Elukeskkonnaga rahulolus mängib olulist rolli inimeste tööga kindlustatus elukoha lähedal. Selleks palusime vastajatel anda hinnang 6-le töötamisega seotud väitele (joonis 7). Saadud vastuste järgi ei tunne vastajad ennast piirkonnas tööga kindlustatuse osas eriti tugevalt, sest:

- Piirkonnas ei ole piisavalt töökohti (55% vastajate hinnangul).
- Saadaolevad töökohad pakuvad tööd vähe kvalifitseeritud tööjõule (66% vastajate hinnangul).
- Pakutav palgatase on liiga madal (73% vastajate hinnangul).
- Liiga vähe pööratakse piirkonnas tähelepanu täiend/ümberõppele (48% vastajate hinnangul, 36% vastajatest ei osanud väidet hinnata).
- Ettevõtluse arendamisele pööratav tähelepanu ei ole piisav (50% vastajate hinnangul).

Ainus positiivse tagasiside saanud väide oli vastajate hinnangul töökohtade vastavus kaasaegsetele nõuetele (nõus 50% vastajatest, ei ole nõus 23%).

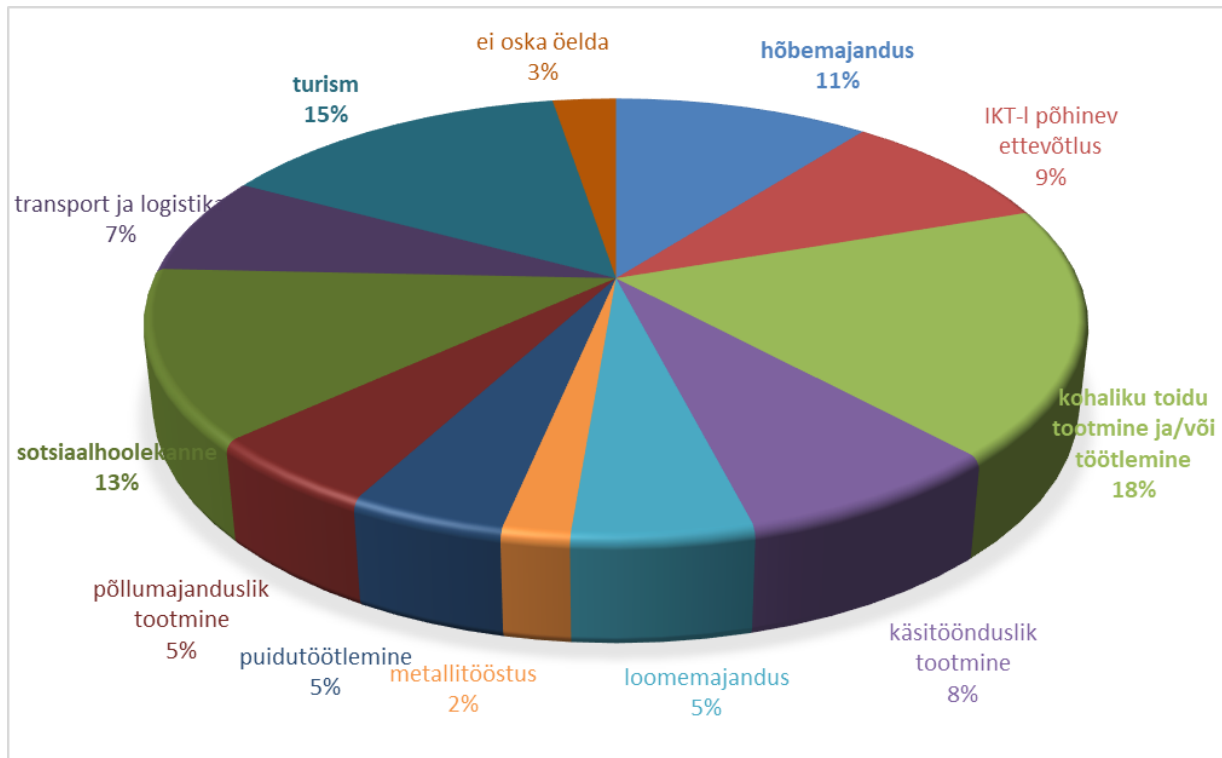
Joonis 7. Vastajate hinnang piirkonnas tööga kindlustatuse osas.

Võrreldes eelmise perioodiga on muutused toimunud nii negatiivses kui positiivses suunas.

Väide	2015	2022	Muutus +/-
Piirkonnas on piisavalt töökohti	52%	34%	-18%
Saadaolevad töökohad pakuvad tööd vähe kvalifitseeritud tööjõule	80%	66%	+14%
Pakutav palgatase on liiga madal	81%	73%	+8%
Töötingimused vastavad kaasaja nõuetele	84%	50%	-34%
Piirkonnas pööratakse liiga vähe tähelepanu täiend/ümberõppele	84%	47%	+37%
Ettevõtluse arendamisele pööratakse piisavalt tähelepanu	58%	30%	-28%

Tabel 2. Kahe uuringu perioodi hinnangute võrdlus ja muutus.

Sama teema jätkuks tuli vastajatel hinnata, milliste valdkondade eelisarendamisel oleks suurem mõju piirkonnas töökohtade loomisel. Suuremat tähelepanu soovitakse pöörata kohaliku toidu tootmise/töötlemise, turismi, sotsiaalhoolekande ja hõbemajanduse (eakatele suunatud tooted ja teenused ning eakate poolt tehtav majandustegevus) arendamisele.

Joonis 8. Eelisarendamist vajavad valdkonnad MTÜ Partnerid tegevuspiirkonnas.

6. Arukad külad

Uuringu viimases osas soovisime saada tagasisidet, kas Arukate külade projekt võiks olla Partnerite piirkonnas vajalik. Täpsema info saamiseks Arukate külade projektist oli ära toodud ka link <https://www.maainfo.ee/index.php?page=3824>. 70% vastasid sellele küsimusele jaatavalt ning soovitasid ka külasid, keda võiks sellesse liikumisse kaasata. Mitmed vastajad tõid välja, et kaasata võiks tihedama asustusega külasid, piirkonna tõmbekeskusi, samas ka hoopis suurema tähelepanuta jäänud külasid, mille ümber on veel pisemaid, et osavõtjate ja kasusaajate arv oleks suurem. Soovitati kaasata neid külasid, kus huvi ja kaasatulijaid, aktiivseid külasid, kes ise soovi avaldavad või kus on aktiivne kogukond. Üheks soovitusel oli sama küsimust küsida küladelt kohapeal. Konkreetselt nimetati järgmisi külasid: **Kunda, Siberi, Malla, Villavere, Iila, Kutsala, Veltsi, Aaspere, Auküla, Varangu, Vanamõisa, Ubja, Uhtna, Sämi, Lasila, Vaeküla**. Soovitati kaasata ka endise Sõmeru valla külasid.